

CONTRIBUȚII LA ISTORIA DIVIZIEI 9 INFANTERIE ÎN DOBROGEA DE SUD (1919-1924)

Vidul de autoritate creat după încheierea Armistițiului cu Bulgaria din 1918 – deși trupele aliate erau prezente pe teritoriul vecinului de la sud, dar depășite numeric de problemele create de populația bulgară din Dobrogea de Sud – a dus la cererea de sprijin a trupelor române, formulată de către Comandamentul Interaliat de la Sofia.

Până la venirea Corpului 5 Armată, autoritățile civile și ecleziastice din Dobrogea și Cadrilater comunicau Marelui Cartier General că instalarea autorităților și siguranța vieții fiecărui cetățean român erau obiective foarte greu de îndeplinit și veșnic în pericol.

În primele luni ale lui 1919 cei care se confruntau cel mai des cu diferite situații erau jandarmii români. Încă de la sfârșitul anului 1918, Compania Caliacra evidenția, în rapoartele sale, dificultățile pe care le întâmpina la instalarea jandarmilor la posturi. Conform acestor rapoarte, batalioanele de jandarmi din Dobrogea informau factorii de decizie militari că *„din cauza mitralierelor ce le-au instalat bulgarii în pozițiile amenajate mai dinainte, posturile nu pot fi ocupate, aceștia fiind întâmpinați cu focuri de arme”*. Din raportul nr. 18 al comandantului Batalionului de Jandarmi reiese că *„s-au ținut întruniri și au avut loc banchete, la care au participat chiar ofițeri și soldați englezi, unde s-a vorbit în contra noastră. Din raportul nr. 315 al Companiei de Jandarmi Constanța se vede că atitudinea ostilă a populației bulgare față de jandarmi a fost întărită de publicația ce ar fi fost dată de către comandantul Regimentului 61 francez, prin care se prevedea că Armata Română nu putea intra în Dobrogea până la pacea generală și deci jandarmii, făcând parte din armată, nu puteau intra nici ei prin sate. Se observă că, în general, cuvântul de ordine la bulgari este de a rezista până la unul. La 21 decembrie 1918, Compania Caliacra raporta că zilnic se cărau 40-50 căruțe cu lemne și cereale din Balcic spre Varna. Comandamentul englez nu ia nicio măsură în această privință. Raportul Regimentului 2 de Jandarmi din 24 decembrie 1918 ne înștiințează că în comuna Dăneni (Tulcea) populația bulgară nu vrea a recunoaște autoritățile române”¹*.

---

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

¹ Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond Microfilme, rola F.II. 1.2590, cd. 392.

Despre existența unui asemenea comportament din partea bulgarilor informa și ofițerul de legătură de pe lângă Armata engleză din Dobrogea de Sud, locotenent-colonelul Douglas Căpităneanu. În satul Karapelit populația i-a împiedicat pe jandarmi să se instaleze, însă a doua zi, 26 decembrie 1918, au fost aduși și menținuți de către trupele engleze. La 1 ianuarie 1919 erau semnalate proteste și manifestări ostile ale populației bulgare, în urma acțiunilor de prevenire desfășurate, jandarmii reușind să ridice 200 de arme, 6 revolvere și 1 200 cartușe. În același timp, se primeau vești despre incidentele de la Turtucaia, fiind semnalată moartea unui bulgar.

Generalul Adrien Paul Alexandre Chrétien (comandantul Trupelor Aliate de Ocupație din Bulgaria între 7 octombrie 1918 și 10 august 1919) era informat despre aceste evenimente. Mai mult decât atât, Marele Cartier General îi comunica generalului Louis Félix François Franchet d'Esperey, prin intermediul ofițerului român de legătură de la Salonic, colonelul Toma Dumitrescu, că în Dobrogea autoritățile civile românești, deși s-au dus la postul lor, nu pot funcționa în bune condiții din cauza lipsei de ordine, liniște și siguranță. În Dobrogea de Sud contrabanda cu vite era de necontrolat, fiind semnalate jafuri și devastări de proprietăți aparținând populației românești. Trupele britanice, în neputință de a împiedica aceste jafuri, au cerut, prin generalul Berthelot, să trimită pe frontiera de sud a Dobrogei 3 companii de grăniceri, cerere agreată de comandamentul francez, dar refuzată de guvernul bulgar a cărui opinie - trebuie precizat - nu avea nicio consecință juridică din moment ce, odată cu semnarea Armistițiului de către Bulgaria, Tratatul de la București era caduc. Pe lângă solicitarea engleză, Marele Cartier General român cerea autorizarea imediată a trupelor de grăniceri pentru paza frontierei și pentru sprijinirea autorităților civile românești, care abia reușiseră să se instaleze în Dobrogea de Sud.

O primă reacție din partea aliaților apare în aprilie 1919, când Ministerul de Război român era informat despre aprobarea primită de la generalul Berthelot privind întinderea jurisdicției Corpului 5 Armată asupra Dobrogei Noi și Vechi. Conform acestei informări *„se va aplica de acest comandament Legea stării de asediu și asupra Dobrogei. Curtea Marțială a Corpului 5 Armată – Partea Sedentară va judeca toate procesele inculpaților de pe teritoriul său și deci și din Dobrogea conform legii excepționale. Se vor numi comandanți de garnizoană în localitățile din Dobrogea până la sosirea trupelor (când se va permite aceasta); comandanții Cercurilor de Recrutare Tulcea, Constanța, Durostor, Silistra și Bazargic vor putea fi numiți și comandanți de garnizoană dacă nu se vor putea numi alți ofițeri; 3 companii de grăniceri ce le avem destinate pentru frontiera Cadrilaterului (care azi sunt la Medgidia, Călărași și Oltenița) vor fi destinate să ia provizoriu garnizoane în Tulcea și Constanța, dând posturi mai mari în Babadag, Hârșova și Cernavodă.*

Grănicerii din Tulcea vor servi și la dezarmarea trupelor de voluntari. Pentru aceste trupe, dezarmarea și supravegherea lor începe să se facă și cu concursul trupelor aliate, iar transportul lor prin Sulina, mai departe spre Caucaz sau Rusia meridională cu ajutorul vaselor puse la dispoziție de comandamentul aliat”².

Sosirea trupelor de grăniceri în Dobrogea de Sud a fost descrisă astfel de maiorul Constantin Longhin, la 5 septembrie 1919: „autoritățile și populația românească au primit cu o bucurie și entuziasm de nedescris sosirea grănicerilor în Cadrilater. La Silistra toate autoritățile și întreaga populație românească au venit, încă de la orele 7, în port pentru a-i primi pe grăniceri, oferind ofițerilor și trupei flori. La orele 9, batalionul locotenent-colonelului Georgescu intră în oraș sub arcul de triumf și defilează în fața Palatului Administrativ, unde erau de față toate autoritățile în cap cu Prefectul județului și primarul orașului, precum și un public foarte numeros. În timpul defilării, trupa și ofițerii au fost acoperiți cu flori. După defilare primăria a servit o gustare, iar la trupă s-a împărțit vin și tutun. La Bazargic grănicerii au avut aceeași primire grandioasă. Trenul întârziind, publicul nerăbdător a ieșit în întâmpinarea grănicerilor la gara Bazargicul de Sud, depărtare 4 km de oraș. A doua zi a avut loc un Te Deum, după care a urmat defilarea batalionului, care a fost primit de toate autoritățile în cap cu Prefectul județului și primarul orașului, precum și de un numeros public. După defilare s-a servit la primărie o gustare pentru ofițerii și delegații de la trupă. La Turtucaia, grănicerii au fost primiți de toate autoritățile și un public mai puțin numeros. Aici entuziasmul și bucuria populației s-a manifestat într-un grad mai mic”³.

La primirea știrii că vor sosi grănicerii români în Cadrilater, populația bulgară părea îngrijorată și nutrea speranța că și de data aceasta se vor contramanda ordinele relativ la trecerea grănicerilor în Cadrilater. În preziua trecerii au răspândit știrea că sosesc trupele americane (delegații sosiți aveau pălării italienești) și „din orice lucru căutau să se amăgească”, răspândind știri false. La Silistra, francezii au scos la debarcader o gardă de onoare care să-i primească pe grăniceri. Bulgarii au interpretat acest lucru în favoarea lor și au răspândit imediat știrea că francezii au trimis un pluton în port pentru a-i opri pe grănicerii români să intre în oraș. La Bazargic, deși nu mai era decât o oră până la sosirea trenului, bulgarii vorbeau prin cafenele că sub niciun motiv nu poate veni trupa românească în Cadrilater și că trupa ce sosea este americană.

După intrarea grănicerilor în oraș, toate visele și speranțele bulgarilor au fost spulberate și din ziua intrării nu s-a mai văzut picior

---

² *Idem*, rola F.II. 1.2654, cd. 491.

³ *Idem*, rola F.II. 1.2628, cd. 186-187.

de bulgar pe străzile orașului. Trupele franceze au primit cu bucurie venirea grănicerilor în Cadrilater. La Silistra detașamentul francez a format o gardă de onoare, iar ofițerii francezi i-au invitat pe ofițerii-grăniceri la o gustare, unde s-a servit numai șampanie, apoi cu toții au venit la primărie, unde s-a toastat pentru România Mare. La Turtucaia detașamentul francez a format o gardă de onoare la sosirea grănicerilor, iar ofițerul francez (comandant al detașamentului) a fost în legătură continuă cu maiorul Nicolae Tonița. La Bazargic, unde era și reședința batalionului, sosirea grănicerilor a fost primită destul de rece.

Odată cu venirea militarilor români, pe lângă faptul că paza frontierelor s-a întărit, informări despre evenimentele din Dobrogea de Sud au început să ajungă pe masa Marelui Cartier General, evoluția acestora fiind în strânsă legătură cu ceea ce se întâmpla în viața politică din Bulgaria.

Pe fondul creșterii interesului aliaților privind modul în care oficialitățile bulgare respectă condițiile armistițiului referitoare la dezarmarea armatei, grănicerii români raportau despre existența unor depozite de arme și muniții, despre care trupele de ocupație franceze și engleze nu aveau cunoștință. De altfel, faptul că nu se respectau întocmai înțelegerile privind dezarmarea a dus la schimbarea generalului Chrétien, la 22 august 1919, cu generalul Claudel, decizie care a determinat un viu protest din partea oficialilor bulgari.

Paralel cu această nemulțumire, la frontiera cu România era semnalată prezența unui număr foarte mare de comitații. Conform rapoartelor Detașamentului de Grăniceri, în Dobrogea, la 16 septembrie 1919, *„a sosit din teritoriul Bulgariei cu trenul, în gara Oboriștea, un grup de 3-400 de bulgari comitații, sub masca de muncitori, având printre bagajele și sculele lor arme și muniții, cu intenția ca la semnarea păcii, dacă va fi în defavoarea lor, să atace posturile noastre de grăniceri și să treacă în Cadrilater, a se deda la omoruri și jafuri. Acest grup de comitații este trimis de autoritățile bulgare și, ca să nu fie suspecte de autoritățile franceze, au venit ca muncitori împrăștiindu-se prin satele din apropierea frontierei noastre”*⁴.

Momentul era bine ales, pentru că urma ca trupele franceze să înceapă retragerea progresivă din Bulgaria. Pentru a evita slăbirea forței armate din Dobrogea de Sud, în primele zile ale lunii decembrie 1919, Batalionul 2 din Regimentul 23 Infanterie ajungea la Silistra pentru înlocuirea trupelor franceze (care trebuiau să plece pe 5 decembrie 1919), iar un batalion din Regimentul 33 Infanterie înlocuia unitățile franceze din Bazargic, în ziua de 3 decembrie 1919.

---

⁴ *Ibidem*, cd. 177.

Concomitent cu dislocarea acestor trupe, părțile sedentare ale Diviziei 9 primeau planurile de transport în garnizoanele de pace. Potrivit acestor planuri, pe 13 decembrie, ora 12, partea sedentară a Regimentului 35 Infanterie se transporta de la Călărași la Silistra, unde sosea în aceeași zi, dispunând de un șlep punctat⁵ și două nepuntate. Partea sedentară a Regimentului 36 Infanterie se transporta, în ziua de 14 decembrie, ora 12, de la Oltenița la Turtucaia, unde ajungea în aceeași zi, dispunând de un șlep nepuntat. Restul părții sedentare a Regimentului 36 Infanterie se transporta, pe 15 decembrie, ora 9, de la Cernavodă la Turtucaia, unde sosea a doua zi, dispunând, de asemenea, de un șlep nepuntat. Planul de transport pe calea ferată a părților sedentare ale Diviziei 9 în garnizoanele de reședință prevedea ca partea sedentară a Regimentului 40 Infanterie să se transporte, în ziua de 14 decembrie, ora 12, de la Cernavodă la Bazargic, unde ajungea în ziua de 15 decembrie, ora 2. Ambele dispuneau de trenul „G 21”, cu 23 vagoane închise și 14 platforme, în timp ce *„Regimentul 9 Vânători partea sedentară se transportă de la Cobadin la 17 decembrie ora 18 la Bazargic unde va sosi cu 28 vagoane închise și 16 platforme”*⁶.

La 19 decembrie 1919 Divizia 9 era înlocuită în Basarabia cu Divizia 2, iar trupele acesteia demarau procedurile de transport pe calea ferată în garnizoanele lor din Cadrilater pe direcția Cernăuți – Pașcani – Iași – Galați pentru cele din jurul localității Bălți. De la Galați, transporturile s-au executat pe Dunăre, corpurile din garnizoanele Constanța, Bazargic și Medgidia au debarcat la Cernavodă, de unde s-au îmbarcat din nou în trenuri până la garnizoanele de mai sus, iar celelalte au debarcat la Silistra și, respectiv, la Turtucaia. Comandamentul Diviziei a ajuns la 23 decembrie la Călărași, unde s-a instalat în mod provizoriu, iar pe 3 ianuarie 1920 s-a îmbarcat și debarcat la Silistra. Conform ordinului Marelui Cartier General, la 3 ianuarie toate trupele trebuiau să fie în garnizoanele lor, însă din cauza liniilor defecte și a lipsei de cărbuni, transporturile s-au terminat la 21 ianuarie 1920.

Conform Ordinului secret nr. 138 din 12 decembrie 1919 al Corpului 5 Armată, ocuparea localităților de reședință de către trupele Diviziei 9 și acoperirea graniței se realiza astfel: cu începere din ziua de 28 decembrie 1919, frontiera de sud a Dobrogei era ocupată de 3 companii de Grăniceri (7, 8 și 9), sub comanda maiorului Bâgu, cu reședința la Kurtbunar. Comandantul Companiei 7 Grăniceri, locotenentul Popovici, avea reședința în Turtucaia. Comandantul Companiei 8 Grăniceri, locotenentul Ioanid, avea reședința la Kurtbunar; comandantul

---

⁵ Despre nave sau ambarcațiuni – cu punte

⁶ A.M.R., Fond microfilme, rola F.II. 1.2628, cd. 247-249.

Companiei 9 Grăniceri, locotenentul Gorschi, avea reședința la Bazargic. Trupele Diviziei ocupau garnizoanele din timp de pace, astfel: a) Comandamentul Diviziei 9 la Silistra; b) Brigada 18 Infanterie și Regimentul 36 Infanterie la Turtucaia; c) Regimentul 35 Infanterie avea statul major și un batalion la Silistra, un batalion la Ostrov și un batalion la Akadânlar; d) Brigada 17 Infanterie și Regimentul 40 Infanterie la Bazargic, Regimentul 40 Infanterie cu un batalion la Balcic și cu o companie la Cavarna. Batalionul rămânea la Balcic până la sosirea părții active a Batalionului 9 Vânători. *„Batalionul 2/Regimentul 23 Infanterie care se află la Silistra la venirea Regimentului 35 Infanterie va lua reședința la Kurtbunar. După sosirea Regimentului 40 Infanterie în garnizoana Bazargic și a Regimentului 36 Infanterie la Turtucaia se va raporta spre a se lua măsuri ca batalioanele 3/Regimentul 23 Infanterie să fie transportate la corpurile lor. În această zi, Cartierul Brigăzii 18 Infanterie, Regimentul 36 Infanterie, statul major, batalioanele 1 și 2 sosesc la Turtucaia”*⁷.

La 10 ianuarie 1920 Corpul 5 Armată, prin Dispoziția nr. 154, ordona ca Batalionul 2 din Regimentul 23 Infanterie să aștepte la Silistra sosirea Regimentului 35 Infanterie, fără a detașa nicio companie la Akandânlar și Kurtbunar. Primul batalion din Regimentul 35 Infanterie care urma să sosească la Silistra, bine încadrat în ofițeri și trupă, pleca la Akandânlar. La scurt timp, conform Ordinului nr. 9327, după ce al doilea batalion din Regimentul 35 ajungea la Silistra, Batalionul 2/Regimentul 23 Infanterie pleca la Călărași, *„tot în această zi a sosit în Constanța și statul major al Regimentului 34 Infanterie”*⁸.

Prezența trupelor române se remarcă prin schimbarea dispozitivului acestora în teritoriu, fiind semnalate deplasări frecvente. Comandamentul Diviziei 9, care se afla la Turtucaia, comunica Marelui Stat Major la 11 ianuarie 1920, cu nr. 9841, că Regimentul 23 Infanterie rămânea la Silistra până la sosirea completă a Regimentului 35 Infanterie, iar cu nr. 9839, faptul că sectorul Brigăzii 17 Infanterie se întindea de la Trupciular până la Eckrene.

De altfel, pe parcursul lunii ianuarie 1920, poziția trupelor române s-a modificat concomitent cu sosirea grosului Diviziei 9 în zonele de staționare din timp de pace. În ziua de 17 ianuarie a sosit în garnizoana de reședință statul major al Regimentului 35 Infanterie, împreună cu Batalioanele 1, 2 și 3. În aceeași zi s-a primit Ordinul Corpului 5 Armată nr. 1822, care dispunea ca îndată ce Regimentul 35 Infanterie ajungea la Silistra, să detașeze un batalion la Akandânlar, iar celelalte două batalioane să rămână la Silistra. Batalionul 2/Regimentul 23 Infanterie,

---

⁷ *Idem*, rola F.II. 2.76, cd. 383.

⁸ *Ibidem*.

care se afla la Silistra, urma să treacă la Călărași de îndată ce ajungea Regimentul 35 Infanterie. În ceea ce privește Regimentul 40 Infanterie, odată ajuns la Bazargic, acesta trebuia să detașeze un batalion la Balcic. Batalionul din Regimentul 33 Infanterie, care se afla la Bazargic și Balcic, pleca la reședința de garnizoană numai după ce ajungea al treilea batalion al Regimentului 40 Infanterie, utilizând pentru transport garnitura acelui batalion, pregătindu-se, între timp, la Akandânlar și Balcic, cazarea unităților. Brigada 18 Infanterie, cu nr. 924, raporta că Regimentul 35 Infanterie a sosit în garnizoana Silistra și că va detașa un batalion la Akandânlar.

Pe 8 ianuarie 1920 ajungea în garnizoana Constanța comandamentul Brigăzii 9 Artilerie, împreună cu Bateria 9 din Regimentul 13 Artilerie, iar Batalionul 2/ Regimentul 23 Infanterie raporta că s-a îmbarcat și urma să plece la Călărași, la ora 18. „*Regimentul 35 Infanterie cu nr. 13962/1920 raporta că Batalionul 21/ Regimentul 35 Infanterie a plecat la Akandânlar, iar Batalioanele 1 și 2/Regimentul 35 Infanterie au rămas în garnizoana Silistra*”⁹.

La 20 ianuarie Regimentul 35 Infanterie, cu nr. 14078, raporta că Batalionul 2, comandat de maiorului Bejan, era trimis la Akandânlar, „*iar Batalioanele 1 și 2 din Regimentul 36 Infanterie rămâneau în garnizoana Silistra*”¹⁰.

Peste o zi, trupele Diviziei 9 ocupau garnizoanele din Cadrilater astfel: comandamentul diviziei la Silistra; Secția autocamioane, Brutăria și Ambulanța la Silistra; Secția de telegrafie la Silistra; Brigada 17 Infanterie la Bazargic; Regimentul 40 Infanterie la Bazargic; Regimentul 34 Infanterie la Constanța; Brigada 18 Infanterie la Turtucaia; Regimentul 36 Infanterie la Turtucaia; Regimentul 35 Infanterie la Silistra; Brigada 9 Artilerie la Constanța; Regimentele 13 Artilerie și 18 Obuziere la Constanța.

În Basarabia au rămas, în mod provizoriu, Batalionul 9 Pionieri, care a fost pus la dispoziția Grupului „General Popovici”, și Bateria 4/Regimentul 13 Artilerie, pusă la dispoziția Diviziei 5.

Așa cum am menționat, la sosirea trupelor Diviziei 9 în Cadrilater se găseau un batalion din Regimentul 23 Infanterie la Silistra și un batalion din Regimentul 33 Infanterie la Bazargic. Aceste trupe au plecat în garnizoanele lor de pace (Galați și Tulcea), pe măsură ce au sosit trupele Diviziei 9. Paza graniței dinspre Bulgaria se făcea cu trei companii de grăniceri: 7 (cu reședința la Turtucaia), 8 (cu reședința la Kurtbunar) și 9 (cu reședința la Bazargic).

---

⁹ *Ibidem*, cd. 389.

¹⁰ *Ibidem*, cd. 390.

În aceeași zi, respectiv 21 ianuarie 1920, ajungeau la garnizoana Constanța Bateria 5/Regimentul 13 Artilerie de la Roman - Văscăuți (Basarabia), statul major al Regimentului 18 Obuziere de la Florești, Bateria 2/Regimentul 18 Obuziere și Bateria 4/Regimentul 18 Obuziere de la Văscăuți. Prin Ordinul Marelui Cartier General nr. 5557/1919, comunicat Corpului 5 Armată cu nr.118/1919, trupelor Diviziei 9 nu li s-a dat la început nicio însărcinare de acoperire, „*ci li s-a prescris să se ocupe de instrucția recruților și de repararea cazărnilor*”¹¹.

La rândul său, Corpul 5 Armată, prin Ordinul nr. 118/1920, comunica Marelui Cartier General, cu nr. 57, că atâta timp cât situația operativă îngăduia, se va executa întocmai programul de grupare a forțelor prevăzute în directivele de instrucție. Prin această grupare s-a prevăzut să se găsească la dispoziția corpurilor de armată, în permanență, câte o divizie activă. În principiu, trupele acestor divizii trebuiau să fie în garnizoana lor de pace, pentru a-și putea urma în bune condiții programul de instrucție și refacerea, în același timp cu obligațiile gospodărești. Comandamentele de corp de armată aveau latitudinea de a face direct, în caz de absolută nevoie și fără o prealabilă autorizare, orice deplasare impusă de nevoia menținerii ordinii în regiunea mării unități respective. În acest scop, comandamentele erau rugate să dea instrucțiunile necesare comandamentelor de garnizoană, pentru a raporta modificările pe care le vor face grupării forțelor de care dispun și motivele care determină aceste modificări.

Prin urmare, la 29 ianuarie 1920 s-a primit Ordinul nr. 158 al Corpului 5 Armată, prin care se prevedea ca trupele care aveau reședința în Cadrilater, fiind dislocate și în vederea siguranței regiunii, pe lângă îndatoririle prevăzute în serviciul de garnizoană și instrucția trupelor, să reprime, la cererea autorităților administrative, toate mișcările care s-ar fi produs în zonă.

Pentru aceasta, comandantul Diviziei 9 dădea instrucțiuni comandanților de garnizoană să fie în strânsă legătură cu aceste autorități și, atunci când nevoia o cerea, să intervină cu energie, conform prevederilor legale. De asemenea, se luau măsuri ca birourile de informații înființate la fiecare corp de trupă și de comanduire de garnizoană să funcționeze în cele mai bune condiții, astfel încât comandantul de garnizoană să fie tot timpul la curent cu situația operativă. Conform Ordinului nr. 6285 al Marelui Cartier General, grănicerii trebuiau să împiedice bandele de comitații ce ar fi încercat să treacă pe teritoriul nostru. În cazul în care aceste bande erau numeroase,

---

¹¹ *Ibidem*, cd. 344.

iar grănicerii nu puteau face față situației, aceștia aveau ordin să ceară concursul trupelor din Cadrilater.

În conformitate cu această dispoziție, divizia a dat Ordinul nr. 9947, prin care s-a împărțit frontiera de sud a Dobrogei în două sectoare și anume: sectorul Brigăzii 18 Infanterie de la Dunăre până la Trupciular și sectorul Brigăzii 17 Infanterie de la Trupciular până la capul Caliacra. În fiecare sector de brigadă se însărcinau câte două batalioane care trebuiau să intervină cele dintâi în ajutorul grănicerilor. Comandanți acestor „batalioane împreună cu comandanți companiilor de grăniceri respective au făcut recunoașterea terenului (până la frontieră) în sectoarele destinate și au înlocuit planurile de apărare în caz de atac al frontierei și care se află la dosarul cu apărarea frontierei”¹².

În luna februarie situația tactică și operativă era următoarea: trupele Diviziei 9 erau în garnizoanele de pace, cu excepția câtorva unități. Această divizie era compusă din Comandamentul diviziei, Cartierul diviziei, Secția Camioane, Secția Telegrafie, Brutăria de campanie și Ambulanța Divizionară; Brigada 17 Infanterie cu Regimentul 34 Infanterie și Regimentul 40 Infanterie; Brigada 18 Infanterie cu Regimentul 35 Infanterie; Brigada 9 Artilerie cu Regimentul 13 Artilerie și Regimentul 18 Obuziere.

Comandantul Diviziei 9 Infanterie era generalul de brigadă Gheorghe Mironescu, secundat de: ofițerul adjutant - sublocotenentul Ioan D. Ștefan; Serviciul de stat-major - locotenent-colonelul Marius Herașcu (șeful de stat-major), Biroul Operații - maior Vasile Mitrea (șef), Registrator - plutonierul (r) Dumitru Anghelescu și secretarul-dactilograf Stelian Oprescu.

Comandamentul Brigăzii 17 Infanterie era format din: comandant - colonelul Ioan Petrescu, adjutant - sublocotenentul George Popescu, secretar - plutonierul (r) Benone Andronic și veterinar - caporalul Constantin Cernăian.

Regimentul 34 Infanterie îl avea comandant pe locotenent-colonelul Ioan Teodorescu, adjutant - locotenent-colonelul Grigore Răileanu, ofițer-adjutant - sublocotenentul Petre Davidescu. Batalionul 1 era comandant de maiorul Ioan Niculescu, Batalionul 2 de locotenent-colonelul Gheorghe Popescu, Batalionul 3 de maiorul Ioan Sadoveanu și Biroul Informații de căpitanul Ștefan Cerchez.

În ceea ce privește Regimentul 40 Infanterie, acesta îl avea drept comandant pe colonelul Necula Georgescu, adjutant - locotenent-colonelul Scarlat Constantinov, ofițer adjutant - locotenentul Alexandru Petrescu. Batalionul 1 era comandant de maiorul Radu Tulescu,

---

¹² *Ibidem*.

Batalionul 2 de maiorul Traian Teodorescu și Batalionul 3 de maiorul Gheorghe N. Popescu.

Brigada 18 Infanterie era comandată de generalul de brigadă Constantin Frim, adjutant-locotenentul Atanase Gh. Pârvu și veterinar - căpitanul (r) Dumitru Gheorghe.

Conducerea Regimentului 36 Infanterie era alcătuită din: comandant - colonelul Atanase Iliescu, adjutant - locotenent-colonelul Buzescu Ștefan, ofițer-adjutant - sublocotenentul Dumitru Popescu. Batalionul 1 era comandant de maiorul Gheorghe Bălănescu, Batalionul 2 de maiorul Eugeniu Brighiu și Batalionul 3 de maiorul Florea Anghel.

Comandantul Regimentului 35 Infanterie era colonelul Petre Dobriceanu, adjutant - locotenent-colonelul Dumitru Anastasiu, ofițer adjutant - sublocotenentul Petre Aprilescu. Batalionul 1 era comandant de maiorul M. Antonescu, Batalionul 2 de maiorul Gheorghe Bejan și Batalionul 3 de maiorul Leonard Mociulschi.

Brigada 9 Artilerie era comandată de generalul Grigore Tomescu, adjutant - locotenentul Ioan Avram. Regimentul 13 Artilerie avea drept comandant pe locotenent-colonelul Vladimir Grigorescu, adjutant - maiorul Tache Rădescu. Divizionul 1 era comandat de maiorul Tache Rădescu, Divizionul 2 de maiorul Necula Georgescu și Divizionul 3 de maiorul Teodor Munteanu.

Regimentul 18 Obuziere era comandant de colonelul Nicolae Vasilescu, adjutant - maiorul Constantin Vâlcu, ofițer adjutant - locotenentul Vasile Danacu. Divizionul 1 era comandat de maiorul Constantin Vâlcu și Divizionul 2 de maiorul Popa.

Din punct de vedere tactic, trupele Diviziei 9 ocupau zona din dreapta fluviului Dunăre, cuprinsă între frontiera dinspre Bulgaria la sud-vest, la est de Marea Neagră și la nord de vechea frontieră a Dobrogei și Dunăre. Cu alte cuvinte, Cadrilaterul ce cuprindea județul Durostor (cu capitala Silistra) și Caliacra (cu capitala Bazargic). Misiunea diviziei era *„apărarea frontierei Dobrogei de Sud contra agresiunilor bandelor de tâlhari sau detașamentelor armate bulgare, acoperirea mobilizării și concentrării Corpului 5 Armată, pentru a preîntâmpina un atac organizat cu mijloace puternice, împiedicarea propagandei bulgare și pătrunderea agenților de propagandă și menținerea ordinii publice”*¹³.

Primele măsuri pentru îndeplinirea acestei misiuni au fost luate de Brigada 18 care cerea, prin telegrama nr. 161 din 5 februarie 1920, să se trimită în teritoriu câte un pluton, care să patruleze în spatele frontierei, asigurând astfel o ruptură a legăturilor dintre locuitorii din Bulgaria și populația bulgară din Dobrogea de Sud. La rândul ei, Brigada 17

---

¹³ *Ibidem*, cd. 429.

Infanterie a primit Ordinul nr. 1327, prin care trebuia să pună la dispoziția Companiei 7 Grăniceri două plutoane, cu însărcinarea de a-i sprijini pe aceștia atunci când vor fi atacați de forțe superioare. Batalionul 2 din Regimentul 35 Infanterie raporta „că a luat măsuri a se pune în legătură cu Companiile 7 și 8 grăniceri și că batalionul se găsește la Akandânlar”¹⁴, în condițiile în care Corpul 5 Armată primise informări conform cărora „în seara zilei de 4 februarie 1920 bulgarii au vrut să atace frontiera”¹⁵.

Referitor la acest aspect al terorii existente la frontiera de sud, regele Ferdinand I, prin actul normativ apărut în „Monitorul Oficial” nr. 212 din 14 ianuarie 1920, decreta „suspendarea stării de asediu, cenzura presei și a oricăror altor publicații în vechiul regat exceptând Dobrogea”¹⁶.

La scurt timp, în martie 1920, Corpul 5 Armată preciza prin „Ordonanța nr. 1 relativ la menținerea stării de asediu în Dobrogea” ca în termen de 10 zile de la publicarea acesteia, toți cei ce vor avea arme și pentru care nu posedau permisul special de purtare de armă, eliberat de corpul de armată, să le predea în comunele urbane la Comenduirea de garnizoană, iar în cele rurale la posturile de jandarmi, care eliberau chitanțe dintr-un carnet anume întocmit pentru fiecare armă. În același timp, ordona percheziționarea locuitorilor și strângerea armelor de la cei care, după împlinirea termenului prevăzut de ordonanță, au cerut permis pentru purtare armă.

Cu toate aceste măsuri, în aprilie 1920 garnizoanele din Dobrogea de Sud raportau Comandamentului diviziei că „în toate satele de primprejurul frontierei s-ar fi dat arme și muniții populației. În satul Cocardja Sud, Kioseabdi s-ar afla un batalion din Regimentul 45 Infanterie comandant de un maior și alți 4 ofițeri inferiori. Acest batalion ar avea un efectiv de 500 soldați și misiunea de a întări pichetele de grăniceri și de a face patrulări pe frontieră și prin satele dimprejur”¹⁷.

Desele incidente de frontieră dintre grănicerii români și bulgari aveau ca motiv – cel puțin așa reclamau bulgarii în toamna anului 1920 – defectuoasa delimitare a graniței. Pe 10 octombrie 1920 Corpul 5 Armată raporta Marelui Stat Major - Secția 4 răspunsul dat la Ordinul nr. 822/1920, cu privire la aceste incidente. Din corespondența dintre Divizia 9 și Corpul 5 Armată reiese că au fost încheiate 8 procese-verbale, prin intermediul cărora se constata modul de patrulare între anii 1913 și 1916

---

¹⁴ *Ibidem*, cd. 397.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Idem*, rola F.II. 5.1850, cd. 135.

¹⁷ *Idem*, rola F.II. 2.76, cd. 436.

și cum se realiza după anul 1918, precum și restabilirea frontierei româno-bulgare din Dobrogea de Sud.

Comisia, formată din maiorul N. Georgescu (delegatul Diviziei 9) și locotenentul Constantin Georgescu (comandantul Plutonului 3 Grăniceri Vladimirovo) din partea română și maiorul Colev (comandantul grănicerilor din Sectorul 16) și locotenentul Gheorghe Vasov (comandantul Plutonului 5 Grăniceri) din partea bulgară, a trecut la identificarea semnelor de hotar existente la momentul respectiv, constatând în mare parte lipsa acestora sau mutarea lor. De comun acord s-a stabilit ca, în sectoarele unde lipsesc aceste semne, ofițerii topografi să restabilească pe teren linia de frontieră marcată prin movile și stâlpi, conform convenției încheiată în anul 1913.

Preocupați de comportamentul instabil al guvernului de la Sofia, care putea ataca România în orice moment, sub impresia evenimentelor de la Turtucaia anulului 1916, autoritățile române au elaborat, în noiembrie 1920, un „Plan de evacuare” în cazul în care Bulgaria își arăta ostilitatea față de vecinul de la nord-est. Documentul stabilea modalitatea practică de retragere a rechizițiilor, suspecților și a autorităților noastre din Dobrogea de Sud, în cazul unui război. Comisia, întrunită la sediul Marelui Stat Major pe 14 noiembrie 1920, alcătuită din delegați ai Ministerului de Interne, Ministerului Domeniului, prefectii județelor Durostor, Caliacra și Ialomița, precum și reprezentanții armatei, a stabilit procedura legală în baza căreia trebuia să se desfășoare evacuarea. Potrivit acestor măsuri, evacuarea *„zonelor militare trebuie începută înaintea decretării mobilizării și odată cu ridicarea indivizilor suspecți și adunarea rechizițiilor în comune, deoarece această evacuare cere timp și dispoziții complicate (cam 8 zile înainte). O altă chestiune importantă este pregătirea mijloacelor necesare pentru evacuarea arhivelor autorităților din județele de frontieră, acestea trebuie să-și pregătească de pe acum lăzi în care, la primul ordin, să împacheteze arhivele cu actele indisponibile și să le țină gata pentru plecare. În vederea evacuării prefecturilor de Durostor, Caliacra și Constanța trebuie să pregătească organizarea unor convoaie cu căruțe special destinate pentru imbarcarea arhivei și a bagajelor, precum și pentru transportarea familiilor funcționarilor, mai ales a acelor din comunele situate în imediata apropiere a frontierei bulgare”*¹⁸.

În ciuda faptului că oficialii bulgari susțineau că nu au nicio legătură cu atacurile violente săvârșite de bandiți pe 14 martie 1921, regele Ferdinand decreta *„starea de asediu care se va aplica pe o zonă de 30 de km putându-se lărgi până la 50 km pe tot lungul fruntarilor țării de la punctul de joncțiune al graniței Iugoslaviei cu granița maghiară până la cetatea Albă,*

---

¹⁸ *Idem*, rola F.II. 1.302, cd. 90-97.

urmând granița maghiară, cehoslovacă, polonă și rusă apoi pe frontiera Cadrilaterului”¹⁹.

În iunie 1921 configurația graniței Dobrogei de Sud era subiectul Comisiei Mixte, al cărei președinte era colonelul Nicolae Uică (comandantul Brigăzii 17 Infanterie), secondat de locotenentul Ioan Racoveanu (de la Serviciul Geografic al Armatei) și de maiorul Nicolae Tonița (comandantul Regimentului 1 Grăniceri). Partea bulgară era reprezentată de colonelul Petckigargov Parackev (comandantul Sectorului 6 Grăniceri), căpitanul de marină Jean Djedarov și căpitanul (r) Nicolas Doncov (ofițer topograf).

În conformitate cu Ordinul Marelui Stat Major român nr. 459, din 30 mai 1921, și cel bulgar nr. 201 din 28 mai 1921, membrii comisiei s-au reunit la Turksmil pentru a restabili linia de frontieră. Lucrările au început la 1 iunie și s-au finalizat la 11 iulie 1921. Au fost raportate dificultăți în aplicarea Protocolului din anul 1913, cauzate de interpretarea eronată a acestuia (traducerea fiind din limba franceză), precum și lipsa unor hărți pe o scară mai mare. Discuțiile aprinse s-au purtat asupra sectorului Echiscea, a cărui suprafață de teren era revendicată de bulgari în baza Protocolului care era neclar. Au fost încheiate 12 protocoale, care stabileau liniile de patrulare, modul distinct de marcare a bornelor de frontieră și construirea pichetelor pentru a fi recunoscute de la distanță.

În ciuda acestor dispute, colonelul Nicolae Uică remarca dorința bulgarilor de a reîncepe bunele relații de vecinătate avute înainte de anul 1913. Acesta afirma: „*țin să aduc la cunoștința dvs. (Marelui Stat Major – n.n.) că [sic!] comisia bulgară a arătat toată dorința de a relua cât mai neîntârziat legăturile de bună vecinătate și chiar fac propunere de bună prietenie zicând: «Spre a nu se mai zice că grănicerii bulgari sau comitații atacă patrurile române, propunem ca patrurile să fie mixte»*”²⁰.

Cu toate aceste informări, care prefigurau o apropiere româno-bulgară conform vechii tradiții de bună vecinătate, Marele Stat Major român privea cu îngrijorare incidentele de la frontiera de sud. Dispunerea trupelor Diviziei 9 prin deplasări succesive în teritoriu și serviciul de pază efectuat de companiile de grăniceri au avut ca efect instalarea la frontiera de sud a Dobrogei de Sud a unei stări de siguranță, care a dus la prosperitatea economică a locuitorilor greu încercați după încheierea păcii. Prezenta unei forțe bine organizate a stopat deseale incursiuni ale comitațiilor.

---

¹⁹ *Idem*, rola F.II. 5.1850, cd. 132.

²⁰ *Idem*, rola F.II. 1.307, cd. 225-227.

În acest context, în septembrie 1921 Divizia 9 transmitea Brigăzilor 17, 18 Infanterie și Regimentelor 34, 35, 36 și 40 Infanterie, Comunicatul nr. 3610, prin care hotăra ca aceste trupe să părăsească dispozitivul atins la acea dată. Situația operativă impunea o adaptare la noile condiții caracterizate de o rărire a atacurilor bandelor de tâlhari, adăugând la aceasta și lipsa de efect ce s-a produs prin trimiterea unei treimi din oameni în concediu.

Însă, încă mai existau atacuri bine ținute ale comitațiilor, a căror prezență era semnalată în bogatele și dese păduri ale Dobrogei de Sud. De aceea s-a impus o regândire a situației tactice și strategice a forțelor disponibile, cu scopul de a preveni eventualele incursiuni și de a distruge aceste grupuri răzlețe de comitații. Noul dispozitiv adoptat era alcătuit dintr-un batalion al Regimentului 36 Infanterie la Asfatchioi, iar celelalte două la Turtucaia; un batalion al Regimentul 34 Infanterie la Akandânlar, unul la Kurtbunar și al treilea la Alfatlar; Regimentul 35 Infanterie, cu toate batalioanele, la Silistra; Regimentul 40 Infanterie, cu toate batalioanele, la Bazargic, având însă detașată și o companie la Balcic; cavaleria rămânea cu toate unitățile pe loc, până la noi ordine.

Mijlocul ales pentru distrugerea bandelor de comitații era formarea unui detașament de patrulare rapidă, denumit poteră, alcătuit din două unități ale fiecărui regiment. Conform comunicatului, *„dispozitivul acesta se aplică cu începere de la 10 septembrie, când toate unitățile trebuiau să se găsească la locurile ordonate mai sus. Până atunci însă, regimentele vor lua măsuri ca până la 5 septembrie să adune la reședința actualelor batalioane de acoperire toate plutoanele de acoperire, toate posturile fixe din sate unde vor rămâne numai jandarmi, toate posturile date și la diferitele fabrici particulare și toți soldații detașați la pichetele de grăniceri, așa că batalioanele rămân în satele în care se găsesc însă masate”*²¹.

Tot până la 5 septembrie fiecare comandant de regiment, împreună cu cei doi comandanți de potere, trebuiau să meargă și să aleagă 60 de soldați din efectivul regimentului pentru acestea. Oamenii erau aleși dintre cei mai buni și cei mai abili și dintre aceia care se ofereau de bună voie să facă acest serviciu, iar în condițiile în care cei recomandați refuzau, comandantul regimentului îi recruta din oficiu. Comandantul mai trebuia să aleagă și patru ofițerii. Dacă unul dintre aceștia nu avea aptitudini pentru acest serviciu, era dator să-l schimbe imediat. După ce ofițerii și soldații erau aleși, erau aduși la reședința regimentului, unde sub conducerea ofițerilor absolvenți ai școlii divizionare, urmau cursurile pregătitoare în vederea executării misiunii pentru care au fost aleși, și anume 5 zile (de la 5 la 10 septembrie). Cei 60 de oameni erau împărțiți

---

²¹ *Idem*, rola F.II. 2.417, cd. 159-161.

în două potere, fiecare având un efectiv de 30 de oameni, repartizați astfel: 24 oameni pentru poteră, 3 informatori și 3 agenți de legătură călări. O poteră avea „un ofițer comandant, un ofițer-ajutor, 3 plutonieri sau subofițeri capi de grupă, 24 soldați, 3 informatori și 3 agenți călări. Școala pe care o vor urma aceste potere se va face după un program stabilit din vreme de șefii puterelor, așa după cum s-a procedat la divizie și văzut de comandantul de regiment. Programul va cuprinde, în general, 3 părți: a) o parte teoretică în care să se arate scopul școlii, situația din trecut și situația actuală a bandiților în atacul satelor și jafurilor la drumul mare, semnele lor de recunoaștere; b) o parte practică, care să constea din câte mai multe exerciții, cât mai diferite și care să se execute atât ziua, cât și noaptea; a se avea în vedere modul cum s-a procedat la divizie; c) a treia parte care va consta din învățămintele trase, din exercițiile făcute și care să se pună în aplicare atunci când nevoia va cere. Instrucția se va face în mod intensiv, oamenii fiind scutiți de gărzi și de orice corvezi. Dacă se va afla că ofițerii și oamenii din potere sunt întrebuințați și la alte servicii, comandanții vor face cunoscut atunci acest lucru direct comandantului”²².

Pe 10 septembrie 1921 trupele au intrat în dispozitivul prevăzut, celelalte unități retrăgându-se la reședința regimentului, raportând diviziei noua poziție. Sectorul fiecărui regiment rămânea să fie păzit de aceste două potere, câte una în sectorul fiecărui batalion. Astfel, Regimentul 36 Infanterie participa cu o poteră la Turtucaia, care era întrebuințată pentru postul sector al Batalionului Daidir, iar a doua poteră la Asfatchioi, acționând în sectorul aceluși batalion. Regimentul 34 Infanterie forma o poteră la Akandânlar și una la Kurtbunar pentru cele două sectoare de batalion. Regimentul 35 Infanterie avea ambele potere la Silistra, la dispoziția diviziei. Regimentul 40 Infanterie deținea potere la Bazargic.

În momentul în care în sector era liniște, puterile staționau la reședința batalioanelor și a regimentelor, făcând instrucții și exerciții, menționând faptul că oamenii nu se întrebuințau la altceva.

Situația se schimba „când o bandă apare în sector, comandantul de batalion sau regiment aruncă potera în acel punct în cel mai scurt timp și cu cea mai mare repeziciune, iar dacă este nevoie va trimite și pe a doua poteră în acel moment. De îndată ce potera intră în acțiune ea va lucra numai după cum ordonă comandantul puterei; el va acționa în așa fel încât nimeni să nu știe locul unde se află (adică populația satelor, bandiții și chiar unitățile militare) el este peste tot și nicăieri. Crezul poterilor trebuie să fie: SECRET ÎN MIȘCARE, IUȚEALĂ, VIOICIUNE ÎN LOVITURĂ. Pentru ca rezultatul puterelor să fie frumoase trebuie să se țină seama de următoarele: a) soldații să fie armați cu revolvere, cuțite, arme și grenade, b) fiecare poteră să aibă câte trei lanterne (câte

---

²² Ibidem.

una pentru fiecare grupă) pentru iluminatul grotelor; acestea se vor cumpăra din comerț; este de dorit a fi brichete cu benzină care sunt foarte portative și ușor de aprins; c) echipamentul să fie cât se poate de ușor (ranițele se vor lăsa la postul de comandă), toți vor fi încălțați cu opinci; d) fiecare poteră să aibă prin îngrijirea regimentului câte 4 căruțe pentru transportul oamenilor; tot regimentul să dea cai buni agenților călări; e) hrănirea se va face prin îngrijirea comandantului de batalion sau regiment; f) cantonarea se va face în sat și numai pe timpul nopții, încolo puterile nu au ce căuta în sate și nici nu trebuie să se apropie de ele pentru că s-ar da naștere la reclamații”²³.

În ceea ce privește agenții de legătură, ei erau folosiți între comandanții puterelor și ai grupelor, pe principiul operațiilor între informatori și trupă, între trupă și sate, transmițând știrile. Informatorii (ispititorii sau iscoadele) se întrebuințau în locul despre care comandamentul puterii avea informații. Puterea nu trebuia să atace precipitat. Baza tuturor acțiunilor era hotărârea atacului, care trebuia bine judecat, „goana zadarnică sau acțiunile necugetate nu trebuiau să existe”. Viața ofițerilor și soldaților se deosebea de a celor din cazarmă, ei trebuind să aibă încredere unul în altul și, la nevoie, să moară toți în luptă, fără frică. Referitor la acest aspect, recompensele materiale și morale se dădeau ofițerilor și soldaților care dovedeau curaj și destoinicie și care, la prima întâlnire cu o bandă, o distrugeau complet. Ei erau învățați că distrugerea uneia reprezenta un exemplu pentru celelalte bande de comitagii.

Acestea erau rezultatele la care se dorea să se ajungă în cel mai scurt timp posibil, în urma adoptării dispozitivului cu începere de la 10 septembrie, respectiv eliminarea totală a bandelor de comitagii de pe întreg teritoriul Cadrilaterului. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, comandanții de regimente trebuiau să aibă grijă ca la data menționată trupele să se găsească în situația ordonată, fiecare poteră la locul ei, gata să intre în acțiune oriunde și oricând, iar trupele de la reședință să înceapă instrucția în mod intensiv și după un program bine stabilit. Erau obligați să vegheze continuu asupra acțiunilor celor două puteri, corectând imediat greșelile observate.

Pentru a asigura unităților de comandă și acțiune libertatea de mișcare, se numeau „comandanți ai puterilor pentru fiecare sector de regiment următorii ofițeri: căpitanul Drăghicescu - comandantul puterilor Regimentului 36 Infanterie, maiorul Ursache - comandantul puterilor Regimentului 34 Infanterie, locotenent-colonelul Ivașcu - comandantul puterilor Regimentului 40

---

²³ Ibidem.

La ordinul comandantului Diviziei 9, generalul Ioan Vlădescu, comandanții de brigadă aveau însărcinarea de a supraveghea îndeaproape atât acțiunea poterilor din sectorul lor, cât și mersul instrucției unităților de la reședința regimentelor și batalioanelor de acoperire.

Pentru ca toate aceste măsuri să fie îndeplinite cu bune rezultate, autoritățile civile și cele militare trebuiau să asigure dotarea trupelor și asigurarea resurselor necesare. Soldații care formau potera erau înzestrați cu revolvere, cuțite, arme și grenade de bună calitate. După executarea tragerilor în poligon, soldații trebuiau să curețe armamentul și să îl ungă cu vaselină pentru evitarea situațiilor în care armele se puteau bloca în timpul luptei. Cuțitele erau din dotarea regimentului, bine ascuțite la vârf (baionetele de la compania mitraliere).

În timpul luptei se recomanda oamenilor să tragă numai din poziția culcat. Dacă erau nevoiți să înainteze, trebuiau să o facă târându-se pe burtă, să „nu se mai ridice în picioare, după cum, cu regret, am constatat în mai multe rânduri, căci vor fi împușcați de bandiți. Bandiții nu trag niciodată din picioare, iar dacă sunt surprinși se trântesc imediat la pământ. Să nu se tragă un glonț până ce mai întâi nu s-a ochit bine ținta, să se tragă cu cel mai mare calm. Să nu se grăbească a trage focuri multe și fără niciun efect, ci din contră, să se tragă puțin, dar cu efect”²⁵. Se mai recomanda oamenilor să nu vorbească în timpul patrulării sau a intervenției pentru a nu fi auziți. Pentru remedierea acestui posibil pericol s-a dispus ca oamenii să fie încălțați cu opinci.

Serviciul de Informații era organizat conform scopului declarat. Fiecare poteră avea câte trei agenți informatori luați de la batalioane și detașați în cadrul poterelor, pe care le însoțeau peste tot, fiind primele „antene” ale comandantului în punctele unde intenționa să opereze. Comandantul ambelor potere avea un Serviciu de Informații, compus din doi agenți ai Brigăzii de Siguranță, pe care îi întrebuința cum dorea și în funcție de informațiile pe care le primea zilnic.

Poterele dintr-un sector de brigadă erau sub comanda comandamentului de sector (brigadă), care, dacă situația o impunea, le putea întrebuința pe toate. Atunci când acestea staționau în localitățile inițiale fixate de divizie, zilnic, la ora 7 dimineața, se prezentau rapoarte și dări de seamă privind activitatea din ultimele 24 de ore. În același timp, raportau și regimentului. În momentul în care o poteră sau ambele

---

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, cd. 162-169.

se găseau în sector în urmărirea vreunei bande, fiecare comandant de poteră raporta zilnic, inclusiv regimentului, de la primul post telefonic, comandantului de sector (brigadă) evenimentele petrecute în 24 de ore și activitatea sa. Rapoartele informative zilnice erau duse la primul post telefonic de agenții de legătură călări. În condițiile în care o poteră nu putea face față, cu propriile efective, unei anumite situații, comandantul putea cere ajutorul trupelor celor mai apropiate, care erau obligate a-i da tot concursul. Comandamentele de sectoare (brigadă) și regimentele raportau zilnic diviziei, la ora 8, evenimentele și activitatea desfășurată în întreg sectorul și operațiile executate.

Noul dispozitiv era alcătuit din trei subsectoare de regiment, fiecare regiment își păstra sectorul prin două putere, comandate de ofițeri. Batalioanele care rămâneau la Asfatchioi, Akandânlar, Kurtbunar și cele de la reședință se ocupau numai de pregătirea de război și numai când li se cerea ajutorul sau vreo informație precisă și urgentă dădeau ajutorul necesar și luau măsurile ce se impuneau. Din punct de vedere operativ, puterile erau sub comanda comandantului de sectoare.

În comun acord cu Prefectura județului Durostor, în afară de aceste putere s-a hotărât și înființarea unei „*armate teritoriale a județului, compusă din infanterie și cavalerie însărcinată: infanteria cu paza satului, formând două corpuri: 1 corp al apărării satului propriu-zis (gardă) și corpul de serviciul de noapte (caraulele), iar cavaleria pentru cercetările exterioare satelor*”, cu începere de la 10 septembrie 1921²⁶.

Tot în colaborare cu Prefectura județului Durostor, s-a dispus ca întreg teritoriul județului să fie împărțit în 6 subsectoare, fiecare subsector fiind corespondentul unei plășii. Existau subsectorul Alfaltar (comandat de un ofițer din Regimentul 35 Infanterie), Kurtbunar (comandat de un ofițer din Regimentul 34 Infanterie), Doimușlar (comandat de un ofițer din Regimentul 35 Infanterie), Turtucaia (comandat de un ofițer din Regimentul 35 Infanterie), Akandânlar (comandat de un ofițer din Regimentul 34 Infanterie) și Sarsânlar (comandat de un ofițer din Regimentul 36 Infanterie). Ofițerul comandant al subsectorului locuia în aceeași localitate cu administratorul plășii, neavând voie să se amestece în problemele administrative și se ocupa strict numai de problemele militare ale satelor (inspecta gărzile și caraulele, corecta deficiențele sau grupa mai multe gărzii la nevoie).

Fiecare regiment punea la dispoziția acestor ofițeri câte doi soldați (cunoscători ai limbii bulgare sau turce) și cai, deoarece ei puteau servi și ca agenți de legătură. De asemenea, fiecare ofițer de subsector își forma,

---

²⁶ *Ibidem*.

în fiecare sat, câte un om de încredere, care să-l informeze despre bandele de comitagii și despre locuitorii care colaborau cu acestea.

Zilnic, ofițerii aveau obligația să dea comandantului de sector (brigadă) și regiment un raport informativ, în care să prezinte evenimentele petrecute în ultimele 24 de ore în subsectorul lor, precum și măsurile luate de acord cu administratorul plășii. Mijloacele de transmisie erau posturile telefonice permanente, care se găseau în fiecare administrație de plasă.

La fel ca și puterile, armata teritorială a județului (gărzi și caraule) trebuia să primească o pregătire, care consta în mânuirea armelor. În acest scop, în colaborare cu Prefectura județului, s-a hotărât ca toți locuitorii din Durostor, care s-au înscris de bună voie în gărzile și caraulele destinate pazei satelor, să facă instrucție cu armele în perioada 4-10 septembrie 1921.

Pentru că numărul locuitorilor înscriși pentru paza satelor era prea mare și instrucția se realiza foarte greu, s-a dispus ca locuitorii angajați pentru acest scop să se pregătească în câte două centre din fiecare plasă. Repartiția la aceste centre, hrana și ordinele de chemare le dădea Prefectura prin administratorii de plasă. Aceste centre de instrucție erau distribuite astfel: pentru plasa Alfatlar - Alfatlar și Cainargeaua Mare - Regimentul 35 Infanterie, pentru plasa Domușlar - Domușlar și Balabanlar - același regiment, pentru plasa Akandânlar - Akandânlar și Docilar - Regimentul 34 Infanterie, pentru plasa Kurtbunar - Kurtbunar și Beibunar - același regiment, pentru plasa Sarsânlar - Sarsânlar și Asfatchioi și pentru plasa Turtucaia - Turtucaia și Denizlar - Regimentul 36 Infanterie. Pentru instrucția acestor oameni, regimentele repartizau câte un ofițer și 6 gradați, iar la nevoie se numeau instructori, soldații care cunoșteau mânuirea armelor și, în special, a modelului de 75 mm și a modelului italian.

La reședințele de plasă rămâneau ca instructori ofițerii destinați să fie comandanți de subsectoare, urmând să li se trimită numai gradați. În celelalte centre se trimitea un ofițer în plus, iar după îndeplinirea misiunii aceștia se înapoiau la regiment împreună cu gradații, rămânând numai cei de la subsectoare. Acești ofițeri, împreună cu gradați, se găseau la centrele amintite pe 3 septembrie, pentru ca, în ziua următoare, să împartă oamenii pe grupe și să înceapă instrucția. Pregătirea consta „în pozițiile soldatului fără armă și cu armă, cunoașterea armei, încărcarea și descărcarea armei, principii generale de luptă prin care să li se arate cum trebuie să se comporte în diferite situații ce se ivesc (cum se prind bandiții când aceștia jefuiesc o casă, cum să opereze pe câmp deschis sau în pădure)”²⁷. Tragerile se

---

²⁷ Ibidem.

executau într-un teren recunoscut și păzit, pentru prevenirea accidentelor. În cadrul acestei pregătiri, li se recomanda să nu facă zgomot în timpul operațiunii și pentru comunicare să folosească semne convenționale. De asemenea, li se recomanda să nu se grăbească la deschiderea focului și să învețe cum trebuie să înainteze sub focuri de armă. La sfârșitul săptămânii, fiecare ofițer comandant de centru trebuia să facă exerciții variate în teren. Comanda gărzilor și caraulor din sate o aveau jandarmii, iar gărzile plășilor erau conduse de ofițerul comandant de subsector.

Primăriile aveau ordin ca atunci când trimiteau la centrele de instrucție recruții, să le dea jumătate din armele de care dispunea satul din care proveneau, precum și câte 15 cartușe pentru fiecare armă. Pentru cele 7 zile de instrucție, Prefectura județului asigura hrana și cantonarea acestora, iar după această pregătire erau testați. În același timp, fiecare ofițer comandant de centru înainta, la sfârșitul perioadei de instrucție, o dare de seamă amănunțită, în care prezenta programul executat și rezultatele obținute.

Comandantul Diviziei 9 Infanterie, generalul Ioan Vlădescu, propunea alcătuirea Cavaleriei Teritoriale *„care în curând va lua ființă, tot dintre locuitorii satelor, care să urmeze o asemenea școală împreună cu ofițerul și gradații de la regimentele noastre de cavalerie, după care, apoi, dacă toată lumea va pune tot sufletul pentru scopul care se urmărește, în curând, sper ca liniștea deplină să domnească în întreg Cadrilaterul, bandiții ne mai având curaj să treacă frontiera”*²⁸.

Mentținerea stării de asediu în zonele militare din apropierea frontierelor obliga comandamentele prezente în aceste zone să-și impună autoritatea prin măsuri adaptate la situațiile apărute în teren.

Cu toate aceste măsuri militare și civile luate de autorități, pe parcursul anilor 1922-1924 au fost semnalate atacuri și incidente la frontiera Dobrogei de Sud, care trebuie judecate contextual, conform politicii externe bulgare. Cert este că prezența Diviziei 9 Infanterie și a companiilor de grăniceri a stopat foarte mult agresiunile comitațiilor, care reprezentau o amenințare permanentă la frontiera de sud.

În martie 1924 Ministerul de Interne român primea informări precise cu privire la noi și puternice atacuri ale comitațiilor în Dobrogea de Sud. Ca primă reacție, Comandamentul Jandarmeriei a dispus trimiterea unei companii mobile în teritoriu, care, împreună cu unitățile teritoriale, să conlucreze la prevenirea și pregătirea unei rezistențe consistente. Confrunțați cu realități geografice greu de controlat, în sensul vastei întinderi de pământ care trebuia supravegheată (zonă acoperită de

---

²⁸ *Ibidem*.

păduri dese), jandarmii români recunoșteau neputința lor de a fi eficienți, fiind nesiguri de o acțiune energetică și cu bune rezultate. Pe lângă aceste greutăți de ordin geografic, aceștia reclamau lipsa mijloacelor tehnice de comunicare, solicitând sprijin din partea Marelui Stat Major.

Cunoscând foarte bine situația operativă din teren, Comandamentul Corpului de Jandarmi a cerut, încă din februarie 1924, detașarea în Dobrogea de Sud a unui escadron de cavalerie cu efectivul complet, pentru a fi pus la dispoziția Regimentului 11 Jandarmi. Suplimentar, își făcea cunoscute lipsurile în ceea ce privește mijloacele de comunicații, solicitând „2 secții telefoane de campanie și 2 camioane «Fiat»”²⁹. Răspunsul a fost negativ.

La scurt timp, Marele Stat Major pune la dispoziția Comandamentului de Jandarmi un escadron din Regimentul 9 Roșiori, care trebuia să stea în garnizoana sa de reședință de la Giurgiu, și numai în cazul în care evenimentele impuneau intervenția acestuia, ar fi fost trimis cu trenul la Bazargic.

Toate aceste pregătiri aveau în vedere politica pe care Bulgaria o ducea cu vecinii ei. Iredentismul bulgar nu putea renunța la eternul vis al autonomiei Macedoniei și unirea cu Bulgaria, vis exploatat din punct de vedere politic și întreținut de clasa politică din rațiuni electorale. La capitolul revendicări teritoriale și revizuirea tratatului asumat de către oficialii bulgari, intra și Dobrogea de Sud, la frontierele acesteia statul bulgar întreținând o stare continuă de agitație și instabilitate, așa cum era caracterizată de altfel politica externă a Bulgariei, un stat care devenise un serios factor de destabilizare zonală și regională.

Însă politica oportunistă promovată de vecinii de la sud era atent monitorizată de factorii decizionali de la București, care, prin brațul înarmat al Diviziei 9 Infanterie, în principal, dar și al reprezentanților autorităților civile prezente în Dobrogea de Sud, au încercat să mențină un climat de siguranță, chiar dacă acest lucru se realiza cu mari sacrificii din partea acestor autorități.

---

²⁹ *Idem*, rola F.II. 1.56, cd. 743.

CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF DIVISION 9 INFANTRY IN THE SOUTHERN DOBRUJA (1919-1924)

Abstract

After the Armistice with Bulgaria in September 1918 was signed, the fate of the Romanian territory acquired through the Peace from Bucharest was at risk because of the Bulgarian irredentism. Due to the internal instability of the southern neighbors and the terrorist actions of the komitadjis at the Romanian-Bulgarian border, both the state security of Romania and the fragile peace installed after the general armistice in 1918 were threatened.

Keywords: Division 9 Infantry, Southern Dobruja, Bulgaria, komitadjis, nationalist terrorism.